

ZDRAVIE A JEHO OCHRANA V PODMIENKACH ŠKÔL A ŠKOLSKÝCH ZARIADENÍ Z POHLĀDU NORIEM SPRÁVNEHO PRÁVA

Lubica DEMEKOVÁ

Abstrakt: *Zdravie človeka ako spoločenská hodnota a jeho ochrana je predmetom záujmu viacerých právnych odvetví. Príspevok sa zameriava na správnoprávne aspekty tejto problematiky. Venuje sa zdraviu a jeho ochrane v špecifickom prostredí škôl, a to predovšetkým základných a stredných škôl a tiež vybraných školských zariadení. Túto problematiku približuje z pohľadu viacerých právnych predpisov spadajúcich do tzv. osobitnej časti správneho práva hmotného. Objasňuje problematiku zdravia a jeho ochrany v podmienkach škôl a školských zariadení, a to aj v nadväznosti na verejné zdravie, ochranu pred zneužívaním alkoholických nápojov a ochranu nefajčiarov a s tým súvisiacu štruktúru a kompetencie orgánov verejnej správy pôsobiacich v tejto oblasti.*

Kľúčové slová: *zdravie, verejné zdravie, ochrana zdravia, školy, školské zariadenia, orgány verejnej správy, zmeny právnych predpisov*

Úvod

Význam zdravia ako spoločenskej hodnoty chránenej právom potvrdzuje obsah viacerých právnych predpisov účinných v Slovenskej republike. Už v zmysle Ústavy Slovenskej republiky „Každý má právo na ochranu zdravia“.¹ Ide o pochopenie účelu tohto práva, t. j. toho, že „zdravie predstavuje určitú spoločenskú hodnotu, ktorú treba chrániť s prihliadnutím na jej podstatu“.² Treba si uvedomiť, že „predmetom úpravy čl. 40 Ústavy je zdravie“, ktoré je špecificky späté s podstatou ľudskej bytosti.³ Zároveň platí, že „Medze tohto ústavného práva musia byť ustanovené zákonom, ak sa chce niekto domáhať tohto práva“.⁴

1 čl. 40, prvá veta Ústavy SR.

2 DRGONEC, J.: *Základné práva a slobody podľa Ústavy Slovenskej republiky*. Bratislava: Manz, 1999, s. 201.

3 Porov. DRGONEC, J.: *Ústava Slovenskej republiky-Komentár*. Heuréka: Bratislava, 2007, s. 419.

4 ČÍC, M a kol.: *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. Martin: Vydavateľstvo Matice slovenskej, 1997, s. 207.

Existuje tiež odborný názor, z ktorého vyplýva, že zákon, ktorý upravuje tieto konkrétne práva smerujúce ku ochrane zdravia, predstavuje „zákonnú záruku k realizácii základných ľudských práv a slobôd...“⁵ Na tomto mieste je tiež potrebné upresniť, že ide o odborný názor majúci na mysli práva smerujúce ku ochrane zdravia, ktoré sa realizujú v rámci oblasti pre ochranu zdravia typickej, t. j. v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti, t. j. v ktorej ide predovšetkým o uplatňovanie práva na ochranu zdravia pacientov, ktoré sa v praxi realizuje cez inštitúty, ktoré patria k právu jedinca a pacienta, akými sú napr. informácie o stave zdravia a poučenie chorého, informácie o prognóze a spôsobe liečby a ich dôsledkoch a o udelení súhlasu k zásahom do telesnej integrity, ktoré sú „zdravotnícki pracovníci povinní rešpektovať“⁶.

Zovšeobecňujúco možno tiež povedať, že „právo na ochranu zdravia sa v podmienkach Slovenskej republiky uskutočňuje zdravotnou starostlivosťou podľa zák. č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len 576/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov).“⁷

Domnievam sa však, že taký istý princíp platí i v iných oblastiach spoločenských a právnych vzťahov, než je zdravotníctvo, upravovaných o. i. normami správneho práva, a to takých, v ktorých síce ide primárne o realizáciu ústavného práva na vzdelanie, no v ktorej sú zdravie a jeho ochrana tiež dôležité. Takouto oblasťou je jednoznačne oblasť školstva.

Z tohto pohľadu teda i právne predpisy upravujúce konkrétne práva, povinnosti, opatrenia, inštitúty smerujúce ku ochrane zdravia detí, resp. žiakov v podmienkach základných, stredných škôl a školských zariadení sú tiež takouto zákonnou zárukou ku realizácii práva na ochranu zdravia ako jedného zo základných ľudských práv realizovaného v uvedenom špecifickom prostredí škôl, no inak než prostredníctvom zdravotnej starostlivosti v zmysle zák. č. 576/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.⁸

Dieťa navštevujúce materskú školu, žiak základnej, resp. strednej školy či študent vysokej školy sú teda na jednej strane subjektom práva na ochranu zdravia zakotveného v čl. 40 Ústavy SR, keďže i oni spadajú pod formuláciu „každý“ v uvedenom článku ústavy, resp. keďže „predmetom ústavného práva na ochranu zdravia je zdravie jednotlivca, fyzickej osoby“⁹ a i oni sú jednotlivcami, fyzickými osobami, tak i ich zdravie je predmetom tohto ústavného práva, t. j. sú subjektami konkrétnych práv tvoriacich obsah ústavného práva na ochranu zdravia zakotvených predovšetkým v § 11 ods. 8 zák. č. 576/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.¹⁰

Na druhej strane zdravie ako spoločenská hodnota v prípade fyzickej osoby v špecifickom postavení, ako napr. žiaka či študenta, si vyžaduje i špecifické spôsoby a prostriedky jeho ochrany a s tým súvisí i možné priznanie špecifických práv, resp. uloženie špecifických povinností jednak im, prípadne i ďalším fyzickým či právnickým osobám pôsobiacim v podmienkach škôl a školských zariadení, a to za účelom

5 Porov. ZIMEK, J.: Právni problematika zásahů do tělesné integrity. In: *Časopis pro právní vědu a praxi*, (1995), č. 3, s. 124.

6 Pozn. autora. Uvedený odborný názor je obsahom literatúry uvedenej pod pozn. č. 5.

7 Porov.: BARANCOVÁ, H. a kol.: *Medicínske právo*. Bratislava : Veda, vydavateľstvo SAV, 2008, s. 29.

8 Pozn. autora.

9 Porov.: BARANCOVÁ, H. a kol.: *Medicínske právo*, s. 28.

10 Pozn. autora.

ochrany zdravia žiakov, resp. študentov. Pôjde o práva a povinnosti zakotvené o. i. v administratívno-právnych normách tvoriacich obsah práv. predpisov rôznej právnej sily, používaných v oblasti školstva. Môže ísť pri tom o práva a povinnosti preventívneho, kontrolného, represívneho či iného charakteru.¹¹

Cieľom tohto príspevku je teda zistiť, o aké konkrétne práva, povinnosti a s nimi súvisiace opatrenia v podmienkach škôl a školských zariadení, a to v zmysle akých právnych predpisov, resp. interných normatívnych aktov u uvedených subjektov ide. Vzhľadom na limity dané rozsahom tohto príspevku nepôjde však o komplexné a všeo-
bsiahle zmapovanie problematiky, ale len o vybrané oblasti.¹²

K pojmom zdravie, verejné zdravie. Teoretické východiská pre zaoberanie sa ich ochranou v podmienkach škôl a školských zariadení z pohľadu práva

Predpokladom zaoberania sa právnymi aspektami ochrany zdravia, právami a povinnosťami súvisiacimi s ochranou zdravia v podmienkach škôl a školských zariadení, je vysporiadanie sa zo základným pojmovým aparátom, t. j. tým, čo vôbec možno pod pojmom zdravie rozumieť.

Pokiaľ ide o právne predpisy - pričom pre potreby problematiky rozoberanej v tomto príspevku, ide predovšetkým o predpisy v oblasti školstva, zdravotníctva vrátane verejného zdravotníctva - je potrebné konštatovať, že definícia pojmu zdravie v nich absentuje. S definíciami tohto pojmu sa stretávame skôr v oblasti odbornej literatúry a skôr z pohľadu iných vedných disciplín než práva.

Východiskovou definíciou tohto pojmu je definícia podľa Svetovej zdravotníckej organizácie, podľa ktorej zdravie je „stav kompletnej fyzickej, duševnej a sociálnej pohody, a nie len stav neprítomnosti choroby a slabosti“.

Právne predpisy v uvedených oblastiach tento pojem v rôznych obmenách, slovných spojeniach a významoch používajú, i keď – ako už bolo uvedené – nedefinujú ho. Jeho podstata sa dá len vyvodiť z toho, v akej súvislosti uvedené predpisy tento pojem používajú. Vo väčšine z nich je pojem zdravie používaný skôr v súvislosti s ochranou zdravia. Taktiež význam pojmu ochrana zdravia a konkrétne prostriedky jeho realizácie sa odlišujú v závislosti od toho, či ide o oblasť zdravotníctva, verejného zdravotníctva či školstva.¹³

V oblasti zdravotníctva sa tento pojem spomína a jeho význam sa dá vyvodiť predovšetkým v súvislosti s pojmom zdravotná starostlivosť. Som toho názoru, že v tejto súvislosti je pojem zdravie vnímaný skôr v spojitosti so zdravotným stavom, kvalitou a dĺžkou života jednotlivca, čo potvrdzujú napr. pojmy zdravotná starostlivosť či neodkladná zdravotná starostlivosť, ktoré bližšie vysvetľuje zák. č. 576/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.¹⁴ Tento pojem sa v uvedenom právnom predpise tiež používa v spojení s objasnením pojmov, ktoré spadajú pod zdravotnú starostlivosť, akými sú

---

11 Pozn. autora.

12 Pozn. autora.

13 Pozn. autora.

14 K tomu bližšie pozri § 2 ods. 1 a 3 zák. č. 576/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

napr. prevencia (tu sa pojem zdravie používa v spojení s jeho zachovaním alebo navrátením), diagnostika (tu v spojení s poruchou zdravia), liečba (v spojení s navrátením zdravia).¹⁵ Pri tzv. neodkladnej zdravotnej starostlivosti ide o súvislosť s vážnym ohrozením zdravia, atď.

Taktiež v ďalších právnych predpisoch v oblasti zdravotníctva akými sú napr. zák. č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov, zák. č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov, je výraz zdravie používaný skôr v spojení s výrazom ochrana zdravia.¹⁶

V zák. č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov je tento pojem používaný v spojení s regeneráciou zdravia.¹⁷

V osobitnej skupine právnych predpisov v oblasti zdravotníctva, ktorými sú zák. č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb (ďalej len zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov) a zák. č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov (ďalej len zák. č. 377/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov), je pojem zdravie v súlade s podstatou a účelom uvedených právnych predpisov používaný skôr v nasledovných spojeniach: ujma na zdraví, porucha zdravia a pod.,¹⁸ resp. poškodzovanie zdravia, účinky na zdravie a pod.¹⁹ V zmysle zák. č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení nesk. práv. predpisov sa o. i. napr. používa výraz riziko pre zdravie.²⁰ V zmysle zák. č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve ide o ohrozenie zdravia ľudí.²¹

Uvedené slovné spojenia naznačujú, že zdravie je vnímané z rôznych hľadísk a teda i podstata ochrany zdravia, t. j. to v čom spočíva, a tiež to, pred čím je potrebné zdravie chrániť, je v uvedených právnych predpisoch vnímaná rôzne. Pre všetky tieto právne predpisy však platí, že zdravie vnímajú ako spoločenskú hodnotu, hodnú ochrany. Platí pre ne tiež to, že zdravie ako spoločenskú hodnotu viažu na fyzickú osobu, na jednotlivca.²²

Oproti tomu zdravie však nemusí byť hodnotou viažucou sa len na jednotlivca, pretože naše právne predpisy sa zaoberajú i tzv. verejným zdravím.²³ Ide o zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších práv. predpisov (ďalej len zák. č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších práv. predpisov). Tento právny predpis vymedzuje verejné zdravie

15 K tomu bližšie pozri § 2 ods. 7, 9 a 10 zák. č. 576/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

16 Pozn. autora.

17 K tomu bližšie pozri § 2 ods. 10 a 11 zák. č. 538/2005 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

18 K tomu bližšie pozri § 5 ods. 2 a § 8 ods. 2 zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

19 K tomu bližšie pozri § 4 ods. 6, § 3 ods. 2 zák. č. 377/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

20 K tomu bližšie pozri § 3 ods. 2 zák. č. 139/1998 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

21 K tomu bližšie pozri § 20 ods. 1 zák. č. 131/2010 Z. z.

22 Pozn. autora.

23 K tomu porov.: BARANCOVÁ, H. a kol.: *Medicínske právo*, s. 28.

ako úroveň zdravia spoločnosti, ktorá zodpovedá úrovni poskytovanej zdravotnej starostlivosti, ochrany a podpory zdravia a ekonomickej úrovni spoločnosti.²⁴

Existujú i iné obdobné definície verejného zdravia, podľa ktorých je toto chápané ako „stav čo najvyššej úrovne zdravia a čo najmenších nerovností v zdraví danej spoločnosti, ktorý je možné dosiahnuť s prihliadnutím na sociálno-ekonomickú úroveň a úroveň zdravotnej starostlivosti danej spoločnosti.“²⁵

Uvedenému chápaniu verejného zdravia zodpovedá i vnímanie tzv. verejného zdravotníctva ako systému zameraného na ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia.²⁶

Obdobne podľa tzv. Achensonovej komisie pre otázky budúceho rozvoja verejného zdravotníctva je definícia verejného zdravotníctva nasledovná: ide o „vedu a umenie predchádzať chorobám, predlžovať život a posilňovať zdravie prostredníctvom organizovaného úsilia spoločnosti“. Je to „veda a umenie zlepšovať zdravie komunity pomocou zdravotnej výchovy, podpory zdravia, výskumu a stratégií prevencie ochorení“.²⁷

Pokiaľ ide o pojem zdravie, v uvedených definíciách verejného zdravia a verejného zdravotníctva sa tento síce používa, no tiež nevysvetľuje. Tento pojem sa používa tiež v súvislosti s tzv. determinantmi zdravia, ako faktormi určujúcimi zdravie, ktorými v zmysle uvedeného práv. predpisu sú „životné prostredie, pracovné prostredie, genetické faktory, zdravotná starostlivosť, ochrana a podpora zdravia a spôsob života.“²⁸

V zmysle tohto práv. predpisu a teda problematiky verejného zdravotníctva ide teda o zdravie v zmysle verejné zdravie, t. j. o takú spoločenskú hodnotu chránenú právom, ktorá sa viaže na spoločnosť, komunitu, verejnosť.²⁹

Na základe rozobratého je potrebné uvažovanie týkajúce sa toho, či a v akých súvislostiach sa stretávame so zdravím ako spoločenskou hodnotou hodnou ochrany v podmienkach škôl – základných a stredných a školských zariadení, rozšíriť, teda neorientovať ho len na zdravie ako hodnotu viažucu sa na jednotlivca - ako už bolo na inom mieste tohto príspevku naznačené – ale aj na zdravie ako verejné zdravie, t. j. hodnotu viažucu sa na spoločnosť, ktorej okruh je však vymedzený prostredím uvedených škôl a školských zariadení. Ako už tiež bolo na inom mieste tohto príspevku naznačené, teda zistiť – o aké konkrétne práva, povinnosti a s nimi súvisiace opatrenia vrátane kompetencií orgánov verejnej správy, ktoré tu pôsobia - v podmienkach škôl a školských zariadení, a to v zmysle akých právnych predpisov - nie len za účelom ochrany zdravia ale aj verejného zdravia - ide.³⁰

---

24 § 2 ods. 1 písm. b) zák. č. 355/2007 Z. z.

25 *Koncepcia verejného zdravotníctva-návrh*. [online]. [cit. 20. 9. 2011]. Dostupné na: <[https://it.justice.sk/\(S\(s4zcnk55xcube451agd0dvk\)\)/Attachmentvlastnymat.rtf?instEID=1661&docEID=14475&matEID=543&langEID=1&tStamp=20081016142647763](https://it.justice.sk/(S(s4zcnk55xcube451agd0dvk))/Attachmentvlastnymat.rtf?instEID=1661&docEID=14475&matEID=543&langEID=1&tStamp=20081016142647763)>

26 § 2 ods. 1 písm. a) zák. č. 355/2007 Z. z.

27 ROVNÝ, I.: *Verejné zdravotníctvo*. Bratislava : Herba, spol. s r. o., vydavateľstvo zdravotníckej literatúry, 2009, s. 11.

28 § 2 ods. 1 písm. c) zák. č. 355/2007 Z. z.

29 Pozn. autora.

30 Pozn. autora.

Prostriedky na ochranu zdravia žiakov základných, stredných škôl a v podmienkach školských zariadení v zmysle vybraných právnych predpisov

Kľúčovým právnym predpisom upravujúcim problematiku o. i. základných, stredných škôl a školských zariadení je v súčasnosti relatívne novoprijatý zákon, a to zák. č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) v znení nesk. práv. predpisov (ďalej len zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov).³¹ Tento právny predpis priniesol viacero významných zmien, išlo doslova o zmenu filozofie v organizácii a činnosti týchto škôl a zariadení. Týmto práv. predpisom je preto nevyhnutné sa zaoberať v súvislosti s jeho koncepciou zdravia, resp. verejného zdravia a ich ochrany.³²

Po preskúmaní obsahu tohto práv. predpisu možno konštatovať, že mnogo pravidiel v ňom obsiahnutých má skôr povahu princípov, zásad morálneho charakteru a v rámci toho napr. prevenčného charakteru. Tieto sú obsiahnuté v časti predpisu zaoberajúcej sa tzv. vzdelávacími a výchovnými štandardami a s tým súvisiacimi cieľmi vzdelávania a výchovy. Je to dané podstatou tohto práv. predpisu zdôrazňujúceho potrebu a význam výchovy a vzdelávania ako takých. Týka sa to i zdravia detí, resp. žiakov a jeho ochrany.³³

Konkrétne už v rámci objasňovania základných pojmov, akým je o. i. výchova, tento zákon hovorí, že na účely tohto zákona sa výchovou rozumie „komplexný proces učenia a socializácie zameraný na dieťa alebo žiaka s cieľom rozvíjať jeho osobnosť po stránke telesnej a duševnej“.³⁴ Ak teda zdravie podľa už spomenutej definície WHO vnímame o. i. ako „stav kompletnej fyzickej a duševnej pohody“, tak potom i výchova dieťaťa, resp. žiaka ako proces podľa tohto práv. predpisu má smerovať ku rozvoju jeho zdravia.³⁵

Ďalej napr. pokiaľ ide o ciele výchovy a vzdelávania, týmto je o. i. umožniť dieťaťu alebo žiakovi „...chrániť svoje zdravie vrátane zdravej výživy...“.

Konkrétnymi prostriedkami realizácie týchto princípov smerujúcich ku ochrane zdravia detí a žiakov sú v podmienkach škôl jednak tzv. štátny vzdelávací program a s ním súvisiaci tzv. školský vzdelávací program, jednak v podmienkach školských zariadení tzv. výchovný program.³⁶

Sú nimi preto, lebo v zmysle uvedeného práv. predpisu napr. štátne vzdelávacie programy o. i. obsahujú konkrétne ciele výchovy a vzdelávania, ktoré sú v súlade s § 4 tohto práv. predpisu,³⁷ t. j. aj v súlade cieľom výchovy a vzdelávania vysvetleným vyššie, t. j. smerujúcim ku ochrane zdravia detí a žiakov.³⁸

V nadväznosti na to i školské vzdelávacie programy majú obsahovať o. i. vymed-

31 Týmto práv. predpisom bol zrušený dovtedy účinný zák. č. 29/1984 Zb. o systave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení nesk. práv. predpisov a tiež zák. č. 279/1993 Z. z. o školských zariadeniach v znení nesk. práv. predpisov.

32 Pozn. autora.

33 Pozn. autora.

34 K tomu porov.: § 2 písm. f) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

35 Pozn. autora.

36 Pozn. autora.

37 K tomu porov.: § 6 ods. 4 písm. b) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

38 Pozn. autora.

zenie vlastných cieľov a poslania výchovy a vzdelávania³⁹ a keďže školský vzdelávací program musí byť vypracovaný v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa tohto zákona a s príslušným štátnym vzdelávacím programom,⁴⁰ som toho názoru, že tak i jeho ciele a poslania výchovy a vzdelávania sa majú dotýkať ochrany zdravia detí a žiakov.⁴¹

Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy sa týka i výchovného programu ako základného dokumentu školského zariadenia, podľa ktorého sa uskutočňuje výchovno-vzdelávacia činnosť v školských zariadeniach.⁴² Som toho názoru, že v praxi to má vyzeráť tak, aby školy do svojich školských vzdelávacích programov zaradili napr. predmety s tematikou ochrany zdravia detí a žiakov, resp. aby existujúce predmety o takúto tematiku doplnili.⁴³

Ku prevenčným prostriedkom neprávneho charakteru smerujúcim ku ochrane zdravia, patrí tiež napr. činnosť tzv. psychologického poradenstva, ktorá je poskytovaná v tzv. školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie, smerujúca ku rozvíjaniu zdravého osobnostného rozvoja a psychického zdravia nie len detí ale aj ich zák. zástupcov a pedagogických zamestnancov.⁴⁴

Ďalším takýmto prostriedkom je tiež škola v prírode ako jedno zo školských účelových zariadení tvoriacich sústavu školských zariadení, konkrétne ako účelové zariadenie, ktorého poslaním je umožniť deťom a žiakom posilňovať zdravie a fyzickú zdatnosť bez prerušenia výchovy a vzdelávania v zdravotne priaznivom prostredí.⁴⁵ Do oblasti pravidiel uvedených v tomto práv. predpise skôr preventívneho charakteru, i keď tieto už nemajú povahu len akýchsi princípov, ktoré by v prípade ich nedodržania, nebolo možné postihnúť právne, ale naopak, patrí povinnosť spočívajúca v určení, stanovení podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní.⁴⁶

Týka sa to jednak štátnych vzdelávacích programov, ktoré ich musia obsahovať,⁴⁷ školských vzdelávacích programov⁴⁸ i výchovných programov.⁴⁹

Obzvlášť sa táto požiadavka zdôrazňuje v prípade jednej z tzv. foriem osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky, čo je jedna zo zmien zavedených novým školským zákonom a ktorou je o. i. tzv. individuálne vzdelávanie.⁵⁰ Konkrétne ide o to, že žiadosť o povolenie individuálneho vzdelávania - keďže individuálne vzdelávanie je potrebné povoliť a rozhoduje o tom riaditeľ školy, do ktorej bol žiak prijatý (ide o tzv. kmeňovú školu), na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu maloletého žiaka alebo na základe písomnej žiadosti plnoletého žiaka – musí o. i. obsahovať popis podmienok ochrany zdravia individuálne vzdelávaného žiaka.⁵¹ Nedodržanie povinnosti určenia podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní a ich

39 K tomu porov.: § 7 ods. 4 písm. b) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

40 K tomu porov.: § 7 ods. 3 zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

41 Pozn. autora.

42 K tomu porov.: § 8 ods. 1 a ods. 4 písm. b) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

43 Pozn. autora.

44 K tomu porov.: § 135 ods. 2 zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

45 K tomu porov.: § 138 ods. 1 zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

46 Pozn. autora.

47 K tomu porov.: § 6 ods. 4 písm. o) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

48 K tomu porov.: § 7 ods. 4 písm. l) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

49 K tomu porov.: § 8 ods. 4 písm. i) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

50 Pozn. autora.

51 K tomu porov.: § 24 ods. 1 a 5 písm. e) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

realizácie je postihnutelné právne tým spôsobom, že ak zákonný zástupca žiaka neplní podmienky individuálneho vzdelávania podľa tohto zákona, t. j. vrátane určenia a dodržiavania podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní, povolenie individuálneho vzdelávania žiaka riaditeľ školy zruší.⁵²

Zaujímavou podmienkou výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach smerujúcich k ochrane zdravia žiakov je taká, ktorá v podstate o. i. zakazuje predaj výrobkov ohrozujúcich zdravie a ktorá tiež zakazuje reklamu o. i. takýchto výrobkov.⁵³

Ku právom stanoveným pravidlám správania sa zo strany dieťaťa alebo žiaka, konkrétne ku povinnostiam uloženým týmto práv. predpisom tiež skôr preventívneho charakteru, ktoré je v prípade ich nedodržania možné postihnúť predovšetkým v rámci tzv. disciplinárnej zodpovednosti,⁵⁴ patrí i jeho povinnosť o. i. konať tak, aby neohrozil svoje zdravie a bezpečnosť, ako aj zdravie a bezpečnosť ďalších osôb zúčastňujúcich sa na výchove a vzdelávaní.⁵⁵

Vzhľadom na iné ustanovenie tohto práv. predpisu - podľa ktorého riaditeľ školy alebo školského zariadenia po prerokovaní s orgánmi školskej samosprávy a v pedagogickej rade vydá, t. j. musí vydať školský poriadok, ktorý o. i. upravuje podrobnosti o výkone práv a povinností detí, žiakov a ich zákonných zástupcov v škole alebo v školskom zariadení⁵⁶ - s najväčšou pravdepodobnosťou už samotný výkon tejto povinnosti detí a žiakov bude konkretizovaný práve v školskom poriadku ako jednom z tzv. vnútorných predpisov školy.⁵⁷ V súvislosti s tým, keďže jednou z povinností dieťaťa alebo žiaka stanovených týmto práv. predpisom je i dodržiavať školský poriadok školy a ďalšie vnútorné predpisy školy alebo školského zariadenia,⁵⁸ jeho povinnosťou bude dodržiavať i tú časť školského poriadku, ktorá mu stanovuje spomínanú prevenčnú povinnosť v oblasti ochrany jeho zdravia konať spôsobom, ktorý je vymedzený vyššie.⁵⁹

V prípade porušenia tejto povinnosti určenej mu uvedeným vnútorným predpisom školy, nasleduje prípadná zodpovednosť žiaka či dieťaťa, a to disciplinárneho charakteru.⁶⁰

Pokiaľ ide o konkrétnu podobu sankcie za porušenie uvedenej povinnosti, t. j. ak žiak konkrétne nebude konať tak, aby neohrozil svoje zdravie a bezpečnosť, t. j. naopak takýmto nedovoleným spôsobom konať bude, pričom táto povinnosť bude stanovená v školskom poriadku,⁶¹ t. j. ak sa previní proti školskému poriadku, v zmysle tohto práv. predpisu mu bude možné uložiť *napomenutie* alebo *pokarhanie* od triedneho učiteľa, majstra odbornej výchovy, vedúceho strediska praktického vyučovania, ďalej *pokarhanie* od riaditeľa, *podmienečné vylúčenie* alebo *vylúčenie*,⁶² pričom v zmysle tohto práv. predpisu ide o tzv. *opatrenia vo výchove*.

52 K tomu porov.: § 24 ods. 11 písm. d) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

53 K tomu porov.: § 151 ods. 3 zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

54 Pozn. autora.

55 K tomu porov.: § 144 ods. 4 písm. f) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

56 K tomu porov.: § 153 ods. 1 písm. b) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

57 Pozn. autora.

58 K tomu porov.: § 144 ods. 4 písm. b) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

59 Pozn. autora.

60 Pozn. autora.

61 Pozn. autora.

62 K tomu porov.: § 58 ods. 2 zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

V prípade, ak žiak poruší povinnosť konať tak, aby neohrozoval zdravie a bezpečnosť ďalších osôb zúčastňujúcich sa na výchove a vzdelávaní, a to svojim správaním a agresivitou, pričom z uvedeného práv. predpisu nevyplýva, že by táto povinnosť musela byť stanovená v školskom poriadku, bude mu možné uložiť tzv. *ochranné opatrenie*, ktorým je *okamžité vylúčenie* žiaka z výchovy a vzdelávania, alebo *umiestnenie žiaka do samostatnej miestnosti* za prítomnosti pedagogického zamestnanca.

Tieto druhy ochranných opatrení bude v zmysle tohto práv. predpisu možné uložiť i v prípade, ak žiak svojím správaním a agresivitou tiež narúša výchovu a vzdelávanie do takej miery, že znemožňuje vzdelávanie ostatným účastníkom výchovy a vzdelávania. Účelom uloženia tohto ochranného opatrenia je upokojenie žiaka, pričom o dôvodoch a priebehu ochranného opatrenia vyhotoví riaditeľ školy alebo školského zariadenia písomný záznam.⁶³

V rámci prevenčných povinností postihnutelných právne, ktoré sa týkajú predovšetkým škôl a školských zariadení a v rámci nich zákonných zástupcov žiakov a pedagogických zamestnancov, je týmto práv. predpisom pri činnostiach priamo súvisiacich s výchovou a vzdelávaním a pri poskytovaní služieb stanovená povinnosť súvisiaca so zaistením bezpečnosti a ochrany zdravia detí a žiakov, a to viesť evidenciu školských úrazov detí a žiakov, ku ktorým prišlo počas výchovno-vzdelávacieho procesu a pri činnostiach organizovaných školou a pri vzniku školského úrazu vyhotoviť záznam o školskom úraze.⁶⁴

Z dôvodu komplexnosti informácie treba za účelom priblíženia pravidiel, opatrení, smerujúcich ku ochrane zdravia jednotlivca v pozícii dieťaťa a hlavne žiaka základnej či strednej školy, ktoré sú tiež prevenčného charakteru a ktoré nemajú právnu povahu, uviesť, že tieto sú obsiahnuté i v iných právnych predpisoch, než v zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.⁶⁵

Ide konkrétne o prostriedky smerujúce ku ochrane ich zdravia v zmysle jeho upevňovania spočívajúce v podpore športu. Za tieto prostriedky možno považovať napr. uskutočňovanie rozvojových projektov a programov a organizovanie a financovanie školských športových súťaží na celoštátnej a regionálnej úrovni. Táto úloha v zmysle zák. č. 300/2005 Z. z. o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov (ďalej len zák. č. 300/2005 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov) v súčasnosti prislúcha Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.⁶⁶

Prostriedkom na ochranu zdravia u tejto skupiny osôb neprávneho charakteru je v zmysle zák. č. 288/1997 Z. z. o telesnej kultúre a doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení nesk. práv. predpisov (ďalej len zák. č. 288/1997 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov) i starostlivosť o telesnú kultúru v rámci základných a stredných škôl.⁶⁷ V tejto oblasti plnia konkrétne úlohy zasa obce a samosprávne kraje, a to v rámci škôl, vo vzťahu ku ktorým pôsobia ako ich zriaďovatelia. Ide napr. o podporu výstavby a prevádzkovanie športových zariadení v školách, o rozvíja-

63 K tomu porov.: § 58 ods. 3 a 4 zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

64 K tomu porov.: § 152 písm. c) a e) zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

65 Pozn. autora.

66 K tomu porov.: § 15 ods. 1 a 2 zák. č. 300/2005 Z. z. o organizácii a podpore športu v znení nesk. práv. predpisov.

67 Pozn. autora.

nie a starostlivosť o telesnú kultúru v školách, o podporovanie školských športových súťaží.⁶⁸

Vzhľadom na všeobecne známy fakt toho, že ochrana zdravia jednotlivcov v rámci uvedenej skupiny osôb spočíva i v ich vhodnej výžive,⁶⁹ je potrebné spomenúť i ďalšie právne predpisy, ktoré upravujú prostriedky na ochranu zdravia neprávneho charakteru spočívajúce jednak v podpore spotreby mlieka a mliečnych výrobkov o. i. pre žiakov na základných a stredných školách a tiež v podpore spotreby ovocia a zeleniny u jednotlivcov v rámci tejto skupiny osôb. Konkrétny spôsob tejto podpory spočívajúci v poskytovaní finančných prostriedkov a podstatu činnosti tzv. Pôdohospodárskej platobnej agentúry v tejto oblasti upravuje nariadenie vlády č. 339/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách a pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách v znení nesk. práv. predpisov a nariadenie vlády č. 341/2009 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby ovocia a zeleniny pre deti v materských školách a pre žiakov v základných školách v znení nesk. práv. predpisov.⁷⁰

Prostriedky na ochranu zdravia žiakov základných a stredných škôl pred zneužívaním alkoholických nápojov a pred fajčením v zmysle vybraných právnych predpisov

Osobitnou oblasťou v rámci ochrany zdravia jednotlivca v pozícii žiaka základnej či strednej školy je ochrana jeho zdravia pred zneužívaním alkoholických nápojov a pred fajčením.⁷¹

Pokiaľ ide o prvú spomínanú oblasť, táto je upravená predovšetkým zák. č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb v znení nesk. práv. predpisov (ďalej len zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov). Určité povinnosti v súvislosti s dodržiavaním uvedeného práv. predpisu v špecifickom prostredí škôl a školských zariadení vyplývajú však i zo zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov (ďalej len zák. č. 596/2003 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov).

Zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov za účelom ochrany zdravia jednotlivcov pred zneužívaním alkoholických nápojov stanovuje zákaz určitých činností, ktoré majú povahu tzv. ochranného opatrenia. Tento zákaz sa však v zmysle tohto práv. predpisu nevzťahuje výslovne na žiakov základných a stredných škôl, ale na osoby mladšie ako 18 rokov. Vzhľadom však na to, že do tejto kategórie z titulu veku spadajú i žiaci základných a stredných škôl, uvedené zákazy určitých činností sa teda týkajú i jednotlivcov v rámci tejto špecifickej skupiny osôb.⁷²

V prípade osôb mladších ako 18 rokov ide napr. o zákaz predávania alebo podá-

68 K tomu porov.: § 6 písm. c) a d) a § 7 písm. c) a d) zák. č. 288/1997 Z. z. o telesnej kultúre v znení nesk. práv. predpisov.

69 Pozn. autora.

70 Pozn. autora. K podrobnostiam pozri bližšie obsah uvedených nariadení vlády.

71 Pozn. autora.

72 Pozn. autora.

vania alkoholických nápojov alebo iného umožňovania ich požívania všeobecne a tiež na verejných kultúrnych podujatiach určených pre tieto osoby.⁷³

Dôležitou zmenou smerom ku zvýšeniu ochrany osôb mladších ako 18 rokov veku, a teda i žiakov základných a stredných škôl zavedenou novelou tohto práv. predpisu, a to zák. č. 214/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov, je tá, podľa ktorej týmto osobám okrem zákonom stanoveného zákazu požívania alkoholických nápojov alebo iných návykových látok všeobecne, pribudla zákonom stanovená povinnosť, t. j. ochranné opatrenie spočívajúce v stanovenej povinnosti, tentokrát nie nekonať to, čo zákon zakazuje, ale naopak konať spôsobom, ktorý zákon prikazuje.⁷⁴ Ide konkrétne o ich povinnosť podrobiť sa orientačnej dychovej skúške alebo orientačnému vyšetreniu testovacím prístrojom na zistenie omamných alebo psychotropných látok.⁷⁵

Touto novelou bolo zavedené i ďalšie ochranné opatrenie, viažuce sa však špeci-
ficky len na maloleté osoby - ale nie vo veku až do 18, ale len do 15 rokov, spočívajúce v zákaze zdržiavania sa bez dozoru svojich zákonných zástupcov po 21.00 hodine na verejne prístupných miestach, v ktorých sa podávajú alkoholické nápoje.⁷⁶

V prípade porušenia uvedených zákonom stanovených povinností konať alebo naopak nekonať zákonom stanoveným spôsobom, nastupuje týmto práv. predpisom stanovená nová povinnosť, a to v rámci zodpovednosti za uvedené protiprávne konania spočívajúca v povinnosti zaplatiť pokutu, resp. v podobe inej sankcie.⁷⁷

Pokiaľ ide o uloženie pokuty, túto je možné uložiť jednak právnickej osobe, jed-
nak fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie, ktorá porušila zákaz, obmedzenie alebo povinnosť spočívajúcu o. i. v zákaze predávania alebo podávania alkoholických nápo-
jov alebo iného umožňovania ich požívania osobám mladším ako 18 rokov a tiež na
verejných kultúrnych podujatiach určených pre osoby mladšie ako 18 rokov.⁷⁸

Možno ju uložiť aj zákonnému zástupcovi maloletého, a to v prípade maloletej
osoby do 15 rokov a mladistvej do 18 rokov, ktorá poruší zákaz požívania alkoholických
nápojov alebo iných návykových látok a povinnosť podrobiť sa orientačnej dychovej
skúške alebo orientačnému vyšetreniu testovacím prístrojom na zistenie omamných ale-
bo psychotropných látok a tiež v prípade maloletej osoby do 15 rokov, ktorá poruší zá-
kaz zdržiavania sa bez dozoru svojich zákonných zástupcov po 21.00 hodine na verejne
prístupných miestach, v ktorých sa podávajú alkoholické nápoje.⁷⁹

Iným druhom sankcie než pokuta je pokarhanie, ktoré je v zmysle tohto práv.
predpisu možné uložiť mladistvej osobe do 18 rokov, a to v prípade, keď poruší zákaz
požívania alkoholických nápojov alebo iných návykových látok a povinnosť podrobiť
sa orientačnej dychovej skúške alebo orientačnému vyšetreniu testovacím prístrojom
na zistenie omamných alebo psychotropných látok. V odôvodnených prípadoch je jej
možné uložiť aj zákaz navštevovať verejne prístupné miesta a miestnosti, v ktorých sa
podávajú alkoholické nápoje.⁸⁰

73 K tomu porov.: § 2 ods. 1 písm. a) bod 1 a 5 zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

74 Pozn. autora.

75 K tomu porov.: § 2 ods. 2 zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

76 K tomu porov.: § 2 ods. 3 zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

77 Pozn. autora.

78 K tomu porov.: § 12 ods. 1 zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

79 K tomu porov.: § 12 ods. 2 zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

80 K tomu porov.: § 12 ods. 3 zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov

V prípade uloženia pokuty ako druhu sankcie za protiprávne konania uvedené vyššie, túto ukladá obec, pre ktorú pokuta predstavuje príjem.⁸¹

Pokiaľ ide o požitie alkoholického nápoja alebo inej návykovej látky osobou maloletou do 15 rokov a mladistvou do 18 rokov, ale v priestoroch základnej či strednej školy, t. j. vzťahuje sa to o. i. na žiaka takejto školy, bol touto novelou doplnený i zák. č. 596/2003 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov, ktorý stanovuje o. i. riaditeľom základných a stredných škôl konkrétne povinnosti v tejto oblasti, a to o novú povinnosť - uloženie riaditeľovi a ostatným, konkrétne vedúcim pedagogickým zamestnancom - požitie takéhoto nápoja alebo látky oznámiť obci.⁸² Dôvodom na zavedenie takejto novej povinnosti pre uvedené osoby je práve to, že pokuty nemôžu uložiť uvedené osoby, ale len obec.⁸³

Pokiaľ ide o ochranu zdravia jednotlivca v pozícii žiaka základnej či strednej školy v druhej načrtnutej oblasti, a to ochrany jeho zdravia pred fajčením, tu je potrebné vychádzať zo zák. č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov v znení nesk. práv. predpisov (ďalej len zák. č. 377/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov).⁸⁴

S cieľom ochrany zdravia jednotlivca pred vznikom závislosti od nikotínu ako návykovej a škodlivej zložky nachádzajúcej sa v tabaku a v tabakových výrobkoch, pred škodlivými účinkami fajčenia a pred inými spôsobmi používania tabakových výrobkov, ktoré poškodzujú zdravie fajčiarov a nefajčiarov bezprostredne vystavených účinkom fajčenia a jeho ochrany pred výrobkami, ktoré sú určené na fajčenie a neobsahujú tabak,⁸⁵ uvedený právny predpis vymedzuje konkrétne činnosti, ktoré sú v zmysle tohto práv. predpisu zakázané, a to na jednej strane o. i. v záujme cieľovej ochrany zdravia žiakov základných a stredných škôl a tiež v rámci školských zariadení a na strane druhej v rámci ich ochrany, ale nie ako výslovnej cieľovej skupiny, ale ich ochrany v rámci skupiny osôb mladších ako 18 rokov.⁸⁶

Uvedená ochrana teda spočíva v zákaze dvoch skupín činností. Konkrétne tento právny predpis zakazuje predaj tabakových výrobkov a výrobkov, ktoré sú určené na fajčenie a neobsahujú tabak, a v rámci druhého okruhu činností, ktoré sú zakázané, výslovne zakazuje fajčiť. Oba druhy zakázaných činností sa o. i. vzťahujú i na základné školy, stredné školy a školské zariadenia.⁸⁷ Z uvedeného možno vyvodiť, že - keďže vzhľadom na uvedené miesto, resp. inštitúcie, na ktoré sa tieto zákazy vzťahujú, keďže tento práv. predpis výslovne uvádza, že prvá činnosť sa zakazuje v predškolských zariadeniach a na detských ihriskách, v základných školách, v stredných školách a v školských zariadeniach, na vysokých školách, v študentských domovoch a druhá činnosť okrem takto vymedzených ustanovizní i v priestoroch detských ihrísk - osobami, o ochranu zdravia ktorých v tomto prípade ide, sú o. i. jednoznačne i žiaci týchto škôl a zariadení.⁸⁸

Pokiaľ ide o zákaz predaja tabakových výrobkov a výrobkov, ktoré sú určené na fajčenie a ktoré neobsahujú tabak, tento nie je v uvedenom právnom predpise vy-

81 K tomu porov.: § 12 ods. 6 zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov

82 K tomu porov.: § 5 ods. 10 zák. č. 245/2008 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

83 Pozn. autora.

84 Pozn. autora.

85 K tomu porov.: § 1 písm. a) a b) zák. č. 377/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

86 Pozn. autora. K tomu pozri bližšie § 6 a § 7 zák. č. 377/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

87 K tomu porov.: § 6 ods. 1 písm. c) a § 7 ods. 1 písm. c) zák. č. 377/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

88 Pozn. autora.

medzený len územnou pôsobnosťou vzťahujúcou sa na prostredie o. i. škôl a školských zariadení, z čoho vyplýva, že skupinou osôb, ktorá má byť chránená pred vznikom závislosti od nikotínu ako návykovej a škodlivej zložky nachádzajúcej sa v tabaku a v tabakových výrobkoch, sú žiaci týchto škôl a zariadení, ale pôsobnosť tejto uvedenej protiprávnej činnosti, ktorá je týmto práv. predpisom zakázaná, je vymedzená aj osobne, a to osobami v rámci určitej vekovej hranice, konkrétne osobami mladšími ako 18 rokov.⁸⁹

Keďže do tejto vekovej kategórie v zásade spadajú i žiaci týchto škôl a zariadení, znamená to, že i týmto žiakom ako osobám mladším ako 18 rokov je predaj týchto výrobkov zakázaný, t. j. že títo žiaci v rámci uvedenej vekovej hranice sú pred danou protiprávnou činnosťou chránení i mimo prostredia základných a stredných škôl a školských zariadení. Domnievam sa, že práve z dôvodu zvýšenej ochrany osôb mladších ako 18 rokov veku tento práv. predpis výslovne stanovil každému, kto predáva tabakové výrobky a výrobky, ktoré sú určené na fajčenie a neobsahujú tabak, povinnosť odoprieť ich predaj takejto osobe.⁹⁰

Špecifickým prostredím, v ktorom je uvedený predaj zakázaný, je podľa tohto práv. predpisu i predajňa potravín okrem predajní, ktoré majú na predaj tabakových výrobkov vyčlenený samostatný priestor alebo stojan a tiež predajňa s tovarom určeným pre deti.⁹¹

Rozšíreným výkladom možno i v tomto prípade dospieť k záveru, že toto sú priestory, ktoré môžu predstavovať potencionálne nebezpečenstvo i pre zdravie žiakov škôl a školských zariadení.⁹²

Konania, ktoré tento práv. predpis zakazuje, zároveň naplňajú znaky skutkových podstát priestupkov, za ktoré je podľa tohto práv. predpisu možné uložiť pokutu. Orgánmi, ktoré uvedené protiprávne konania ako priestupky prejednávajú, sú v zmysle tohto práv. predpisu tzv. orgány verejného zdravotníctva.⁹³

Náčrt prostriedkov ochrany verejného zdravia v podmienkach základných, stredných škôl a školských zariadení

V časti dva tohto príspevku je naznačené, že pokiaľ uvažujeme o prostriedkoch na ochranu zdravia žiakov základných, stredných škôl a školských zariadení, je potrebné zamerať sa i na zdravie ako verejné zdravie, t. j. hodnotu viažucu sa na spoločnosť, ktorej okruh je však vymedzený prostredím uvedených škôl a školských zariadení.

V tejto súvislosti sa i v podmienkach uvedených škôl a školských zariadení aplikuje základný právny predpis - zák. č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších práv. predpisov.⁹⁴

Konkrétne oblasti, ktoré v zmysle uvedeného práv. predpisu ovplyvňujú tzv.

89 Pozn. autora.

90 Pozn. autora. K tomu bližšie pozri.: § 6 ods. 2 a 3 zák. č. 377/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

91 Pozn. autora. K tomu bližšie pozri.: § 6 ods. 1 písm. a) a b) zák. č. 377/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

92 Pozn. autora.

93 K tomu porov.: § 11 ods. 5 zák. č. 377/2004 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov. Pozn. autora: V podmienkach Slovenskej republiky sú orgánmi verejného zdravotníctva, a to prvostupňovými, v zásade tzv. Regionálne úrady verejného zdravotníctva.

94 Pozn. autora.

verejné zdravie, a teda súvisia s tzv. determinantami zdravia, sú o. i. zdravé životné podmienky a zdravé pracovné podmienky ako podmienky, ktoré nepôsobia nepriaznivo na zdravie ľudí, ale ho chránia a kladne ovplyvňujú.⁹⁵

K takýmto podmienkam aj v prostredí škôl patrí o. i. tzv. vnútorné prostredie budov, ktoré musí spĺňať napr. požiadavky na tepelno-vlhkostnú mikroklímu, vetranie a vykurovanie, požiadavky na osvetlenie, preslnenie a na iné druhy optického žiarenia. Osobitný dôraz sa kladie na novonavrhované budovy, medzi ktoré sú výslovne radené i školy, pre ktoré platia napr. osobitné požiadavky na osvetlenie učební v školách.⁹⁶

Tento právny predpis v záujme ochrany verejného zdravia v podmienkach škôl ďalej kladie osobitné požiadavky i na tzv. zariadenia spoločného stravovania, ktoré poskytujú stravovacie služby spojené s výrobou, prípravou a podávaním pokrmov alebo nápojov na pracoviskách o. i. v školských zariadeniach a školách.⁹⁷

Uvedený právny predpis upravuje i ďalšie konkrétne požiadavky vzťahujúce sa výslovne i na v tomto príspevku rozoberané prostredie škôl a školských zariadení v záujme ochrany verejného zdravia v tomto špecifickom prostredí, ďalej upravuje kompetencie orgánov verejnej správy v tejto oblasti, tiež skutkové podstaty priestupkov a iných správnych deliktov.⁹⁸

Vzhľadom však na to, že oblasť ochrany verejného zdravia všeobecne i v uvedenom špecifickom prostredí si vyžaduje osobitnú pozornosť, nie je možné sa jej venovať s prihliadnutím na všetky jej aspekty, a teda ju len načrtávam cez uvedené príklady.⁹⁹

Záver

Na základe zistení, ku ktorým som dospela v rámci jednotlivých obsahových častí tohto príspevku, možno konštatovať, že cieľ, ktorý som si vytýčila v jeho úvode, sa podarilo naplniť. Na relatívne obmedzenom priestore danom limitujúcim počtom strán som priblížila konkrétnu podobu práva najmä na ochranu zdravia, čiastočne i verejného zdravia a prostriedkov na jeho realizáciu, a to v špecifických podmienkach škôl a školských zariadení.

Po preskúmaní obsahu právnych predpisov upravujúcich konkrétne podmienky a prostriedky pre uplatnenie hlavne práva na ochranu zdravia žiakov základných, stredných škôl a školských zariadení, je potrebné uviesť, že spomínaná špecifickosť prostredia pre uplatnenie týchto práv sa prejavila napr. v širokej škále prostriedkov na ich uplatnenie rôzneho charakteru a v zaangažovaní relatívne širokého okruhu orgánov verejnej správy pôsobiacich v tejto oblasti či už na úrovni predchádzania ohrozenia alebo porušenia zdravia tejto skupiny osôb alebo na úrovni uplatňovania prostriedkov sankčného charakteru.

V tejto súvislosti v príspevku približujem stav rozoberanej problematiky v zmysle aktuálneho právneho stavu, t. j. poukazujem na, resp. osobitne zvyrazňujem i najnovšie zmeny práv. predpisov v tejto oblasti.¹⁰⁰

95 K tomu porov.: § 2 ods. 1 písm. f) zák. č. 355/2007 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

96 K tomu porov.: § 20 ods. 1 a 2 písm. d) zák. č. 355/2007 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

97 K tomu porov.: § 26 ods. 1 zák. č. 355/2007 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

98 Pozn. autora.

99 Pozn. autora.

100 Pozn. autora.

Literatúra

- BARANCOVÁ, H. a kol. *Medicínske právo*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 2008. 425 s. ISBN 978-80-224-1007-6.
- ČIČ, M. (et al.) *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. Martin: Vydavateľstvo Matice slovenskej, 1997. 598 s. ISBN 80-7090-444-5.
- DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky-Komentár*. Bratislava: Heuréka, 2007. 1197 s. ISBN 80-88122-38-8.
- DRGONEC, J. *Základné práva a slobody podľa Ústavy Slovenskej republiky*. Bratislava: Manz, 1999. 340 s. ISBN 80-85719-23-1.
- ROVNÝ, I. *Verejné zdravotníctvo*. Bratislava: Herba, spol. s r. o., vydavateľstvo zdravotníckej literatúry, 2009. 128 s. ISBN 978-80-89171-60-6.
- ZIMEK, J. Právni problematika zásahů do tělesné integrity. *Časopis pro právní vědu a praxi*, (1995), č. 3, s. 121-128. ISSN 1210-9126.

PRÁVNE PREDPISY:

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zák. č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb.

Zák. č. 288/1997 Z. z. o telesnej kultúre a doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení nesk. práv. predpisov.

Zák. č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení nesk. práv. predpisov.

Zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov.

Zák. č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov.

Zák. č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zák. č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov.

Zák. č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov.

Zák. č. 300/2005 Z. z. o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov.

Zák. č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nesk. práv. predpisov.

Zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších práv. predpisov.

Zák. č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) v znení nesk. práv. predpisov

Nariadenie vlády č. 339/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách a pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách v znení nesk. práv. predpisov.

Zák. č. 214/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zák. č. 219/1996 Z. z. v znení nesk. práv. predpisov.

Nariadenie vlády č. 341/2009 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby ovocia a zeleniny pre deti v materských školách a pre žiakov v základných školách v znení nesk. práv. predpisov.

Zák. č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Koncepcia verejného zdravotníctva-návrh. [online]. [cit. 20. 9. 2011]. Dostupné na: <[https://it.justice.sk/\(S\(s4zcnk55xdcube451agd0dvk\)\)/Attachment-vlastnymat.rtf?instEID=1661&docEID=14475&matED=543&langEID=1&tStamp=20081016142647763](https://it.justice.sk/(S(s4zcnk55xdcube451agd0dvk))/Attachment-vlastnymat.rtf?instEID=1661&docEID=14475&matED=543&langEID=1&tStamp=20081016142647763)>

HEALTH AND ITS PROTECTION IN SCHOOLS AND SCHOOL FACILITIES FROM THE VIEWPOINT OF THE STANDARDS OF THE ADMINISTRATIVE LAW

Abstract: Human health as a social value and its protection is the interest of many branches of law. The given article focuses on administrative law aspects of the given topic. It deals with health and its protection in specific school environment, mainly in primary and secondary schools as well as in selected school facilities. The given topic is approached from various legal regulations which fall within the so-called special part of substantive administrative law. It clarifies the problem of health and its protection in terms of schools and school facilities in connection with public health, protection from alcohol abuse and protection of non-smokers and with the related structure and responsibilities of public authorities working in this field. Moreover, it deals with the latest changes of legal regulations in this area.

Key words: health, public health, health protection, schools, school facilities, public authorities, changes of legal regulations